

'Leeuw in interieur' van Pyke Koch
Alle foto's collectie Museum More / Pictoright

Een museum zonder

Recensie
★★★★

MORE, MUSEUM VOOR MODERN REALISME
Scherp kijken, Gorssel. 2 juni t/m 31 december

Er zijn veel manieren om een collectie-presentatie te beginnen. Die van Museum MORE begint zo: een witte zaal met een donker kabinetje waartegen een stuk of vijftien werken van de vroeg-20ste-eeuwse schilder Jan Mankes hangen. Daaronder: kleine meesterwerken als het jongenskopje en de wyandotte-haan, eeuwig balancerend op zijn ene poot. *Long time no see*, Jan, denk je als je die zaal binnenwandelt. En ook: wat hangt dat werk hier mooi geconcentreerd. Een concentratie die typerend blijkt. Rustig, ongefilterd kijken – bij Museum MORE kan dat heel goed.

De voorgeschiedenis van dat museum is u, wakkere krantenlezer, bekend. Zij begon met Dirk Scheringa ('een veelzijdig en uniek persoon', aldus zijn website), ex-politieman, en toenmalig voorzitter van bank en voetbalclub, en verzamelaar van kunst, werken die hij onderbracht in zijn privé-museum in Spanbroek; een groter onderkomen was in aanbouw.

Tot zover zijn goede jaren. De slechte begonnen in 2009. Bank fail-

liet, unieke persoon failliet. De bouw van het nieuwe museum werd stilgelegd. De collectie ging onder de hamer. Een dikke duizend stukken werden overgenomen door een andere ondernemer, Hans Melchers, die op zijn beurt ook een museum liet bouwen. Het kwam in de Achterhoek, in het uitgebreide voormalige gemeentehuis van Gorssel. Hans van Heeswijk, bekend van onder andere de verbouwing van de Hermitage aan de Amstel en van het Mauritshuis, tekende voor de nieuwbouw.

Een geslaagde nieuwbouw, dat zeker. Ze bestaat uit drie vleugels, opgedeeld in twee verdiepingen, uitsluitend als een trapgevel met hoge vensters op de lange kant, op de zuidzijde geflankeerd door een monumentale zaal: daar hangen de Willinks. Er is glas op kniehoogte en er zijn doorkijkjes naar de gazons, de pinten zijn dezelfde als die in de Hermitage aan de Amstel. Het is ruim, rustig, vrij van ego en verdere poeha. Een museum dat de collectie dient.

Wat die collectie behelst, valt niet te missen. Zij bestaat uit Nederlandse figuratieve kunstenaars (de term 'realisme' wordt steeds gebruikt, maar lijkt me in deze context te ideologisch gekleurd), surrealisten, magisch realisten, nieuwe zakelijkheid. Over het niveau van die werken is in het verleden weleens lacherig gedaan, maar dat, zo bewijzen de dikke

Een rijtje Westeriks is verspreid over de muur als opwaaiend wasgoed

tweehonderd werken die de maiden-presentatie *Scherp kijken* vormen, is onterecht: de collectie mag er zijn. Interbellum-schilders als Willink, Schuhmacher en Koch zijn op hun sterkst vertegenwoordigd; ze hangen

Barenboims eigen vleugel klinkt glashelder

AMSTERDAM De helderheid en de klank eigenschappen van een 19de-eeuwse piano combineren met de technologie van nu. Dat was de opdracht waarmee Daniel Barenboim (72) twee jaar geleden aanklopte bij de Belgische pianobouwer Chris Maene. Deze week stelde de wereldberoemde pianist en dirigent zijn nieuwe instrument in Londen voor aan het publiek.

Onder de 2.800 aanwezigen was ook de Nederlandse pianotechnicus Michel Brandjes, die sinds twaalf jaar voor Barenboim werkt. 'De helderheid van de nieuwe vleugel is verbluffend', con-

stateert hij. 'In de stampvolle Royal Festival Hall speelde Barenboim een aantal Schubertsonates. Het was fascinerend te horen hoe razendsnel hij op het instrument kon schakelen tussen de verschillende sferen in de stukken.' Aan de buitenkant ziet het nieuwe instrument eruit als een vertrouwde concertvleugel, met een minime verschil: waar in gouden letters 'Steinway' stond, staat nu 'Barenboim' – niet de naam van de bouwer maar die van de opdrachtgever. Maar van binnen is alles anders. De bassnaren, die al meer dan honderd jaar kruislings over de andere snaren worden gespannen, lopen daar nu parallel aan. Brandjes: 'Daardoor versmelten de tonen niet tot een

homogene klank, maar houdt elk register zijn eigen karakteristiekken.' De geschiedenis van het nieuwe instrument begint in 2011, in de Italiaanse plaats Siena. Daniel Barenboim speelt er op een instrument van Franz Liszt, de virtuoos die anderhalve eeuw geleden de grenzen van het pianospel tot het uiterste oprekte. Hij is verrukt over de klankmogelijkheden, maar realiseert zich ook dat de toon van het historische instrument te klein is voor de grote zalen van tegenwoordig. Hij legt zijn probleem neer bij Steinway en wordt doorverwezen naar Chris Maene. Gezamenlijk zoeken ze naar een manier om het oude klankarakter te combineren met de draagwijdte

Wiegel wil rust brengen bij RHPO

Van onze verslaggeefster Nell Westerlaken

AMSTERDAM Het Rotterdams Philharmonisch Orkest (RHPO) krijgt in George Wiegel (58) een nieuwe algemeen directeur. Hij staat voor de taak het orkest in rustiger vaarwater te brengen. Niet alleen kampt het orkest met teruglopende bezoekersaantallen, het zit al enige tijd zonder artistiek directeur. Ook kan Wiegel meteen op zoek naar een opvolger voor chef-dirigent Yannick Nézet-Séguin, die vertrekt in 2018.

Wiegel speelde twaalf jaar trombone in het Rotterdams Philharmonisch. De afgelopen zeven jaar was hij directeur bij het Gelders Orkest in Arnhem. Na een halvering van de subsidie loodste hij dit orkest door een ingrijpende reorganisatie. Met een wat populairdere programmering kreeg hij meer publiek in de zaal. Ook in Rotterdam wil hij meer publiek en inkomsten genereren. 'Je moet kijken naar laaghangend fruit en tegelijk onderzoeken hoe je veranderingen in werking kunt zetten die worden geleid door de omgeving. Je moet aansluiten bij alles wat in de stad gebeurt.'

Daarnaast moet het Rotterdams Philharmonisch zijn positie als internationaal toporkest bestendigen, zegt hij. Het orkest bouwde een internationale reputatie op met de vorige chef-dirigent, de Rus Valeri Gergiev, die nog altijd eredirigent is, en de vertrekkende Nézet-Séguin.

Wiegels voorganger Hans Waage ging vorig jaar na een conflict over de personele bezetting met ziekteverlof.

poeha, dat de collectie dient

Petri Leijdekkers, geschilderd door Annetta Busschers. Links: 'Zelfportret met bontkraag' van Charley Toorop.

naast minder bekende, maar niet perse minder getalenteerde makers als Jan van Tongeren en Barend Blankert. Het hedendaagse deel van de collectie is wisselend, maar het moderne deel staat.

Artistiek directeur Ype Koopmans weet dat, en zijn presentatie oogt haast ouderwets: chronologisch, monografisch, met een minimum aan informatie en ruis. Zijn begeleidende teksten hadden pakkender gekund, maar zijn presentatie is speels. Twee koppen van Charley Toorop (heeft ze daar nou een palet met verf in haar haar?) zijn verwerkt in een wedstrijd-staren. Een Koch-man lonkt naar een belendende Koch-vrouw. Een rijtje Westeriks is verspreid over de muur als opwaaiend wasgoed. Zulke vondsten doen er toe. Ze laten de werken neurien.

Waar neurie je mee? Bij Kochs *Voetballers (V)*, daar sowieso, bij zijn *Leeuw in interieur*, bij dat leuke ontbijtje van Sal Meijer, daar ook. Hans op de Becks installatie – met koffers van synthetische donkere bekleding – was nog niet present tijdens de preview. Daar komen we voor terug. Jan van Tongeren's beste werk, *Stilleven met oranje-rode accenten*, hangt in het depot. Dat is een beetje raar. Dan: de bovenzalen. Daar hangen dus de contemporainen.

Daarmee slaat men de jaren zeventig en tachtig over, en een van Koopmans ambities, vermoed ik, zal zijn om die gaten te dichten. Wat hier wel hangt is groter dan de werken beneden, de goeden niet te nagesproken – Erwin Olaf, Co Westerik – ook iets zwakker. De kwalen: hysterisch

realisme en nageschilderde foto's. Enkele namen: Arnout Killian, Lotta de Beus en Annetta Busschers. Die laatste vult een complete wand, en daar begrijp ik eerlijk gezegd weinig van. Zij schildert koppen, soms van bekende mensen, monochroom en licht vervormd, en op een formaat dat ieder gezicht, hoe knap of fotogeen ook, grotesk maakt. De schilderijen zijn nietsontziend in de detailering: iedere mee-eter is met eendere volharding vastgelegd. De werken irriteren me, zoals dronken mensen in de trein me irriteren. Ze eisen meer ruimte dan ze verdienen.

Evengoed, ze maken nieuwsgierig naar de toekomst van het museum. Eentje die hoe dan ook in het teken zal staan van expansie. In 2017 zal de dependance in kasteel Huize Ruurlo voltooid zijn, het gedroomde onderkomen voor Melchers geliefde Willinks; in interviews vertelde de verzamelaar de zwakke broeders uit zijn collectie te willen vervangen door sterker werk. Of het daarbij gaat om meer hyperrealisme à la Busschers of om de meer idiosyncratische en fantasierijke variant van iemand als, zeg, Arie Schippers (of van beiden) zal blijken. Voor nu: sterk begin.

Stefan Kuiper
VONK
Opbeurend kunstbezi

'Witte haan' van Jan Mankes

Vrolijke, ongevaarlijke pop voor meisjes van veertien

Recensie
★★★★

ARIANA GRANDE
Ziggo Dome, Amsterdam, 28 mei

Ariana Grande Foto AFP

Met haar 21 jaar is de Amerikaanse Ariana Grande eigenlijk niet zo heel jong. Kate Bush had op die leeftijd al drie albums uit en Michael Jackson had zijn popmeesterwerk *Off The Wall* al opgenomen. Toch wordt de Ziggo Dome donderdag tijdens het eerste van twee uitverkochte concerten voornamelijk gevuld door kinderen van hooguit vijftien jaar. Die kennen haar van de televisieseries als *Sam & Cat*, uitgezonden door Nickelodeon, waarmee Grande wereldwijd de aandacht trok. Dat tv-werk is klaar, maar ze draagt nog

Grande zingt in de traditie van Mariah Carey, maar dan zonder alle vocale aanstellerij

wel een haarband met kattenoor-tjes, wat navolging kreeg van duizenden fans in de zaal. Die kragen waar ze voor kwamen. Een knap geproduceerde voorstelling met genoeg maar niet overdreven visueel spektakel van vuurwerk en elf dansers die ineens uit de vloer leken getoverd. Leuk, net als de wolk waarop

Grande al zingend de zaal in zweefde tijdens *Best Mistake*. Maar ook volstrekt ongevaarlijk. Grande behaagt haar fans vooral. Ze lijkt met haar fans altijd een zorgeloos meisje van veertien te willen blijven. Even schrikken van een enkele potsierlijke gitaarsolo, verder leek de band vooral een decorstuk. Veel kwam van een bandje, helaas ook de vocalen die Grande moesten ondersteunen. De zangeres zag er beeldschoon uit met haar kenmerkende paardenstaart in korte rokjes en lange laarzen, die ze steeds zo om de drie liedjes verwisselde. En ze zong goed. Die stem is toch haar belangrijkste wapen, bleek ook in het Ziggo Dome. In een powerballad als *Tattooed Heart*, of het door haar lig-

gend op een witte vleugel gezongen *My Everything* hoorde je een zangeres in de traditie van Mariah Carey, maar dan zonder alle vocale aanstellerij. Grande heeft ook een fijn popgevoel, waarmee ze van liedjes als *Right There* (gezongen vanaf een podium dalende kroonluchter) en *One Last Time* instant meeziemers maakt. Het blijft altijd vreemd als rappers vanaf een videoscherm hun zegje doen, maar Big Sean en Mac Miller waren niet beschikbaar en zijn nu eenmaal essentieel voor enkele van Grande's betere liedjes. Daarvan bewaarde ze het beste, *Problem*, tot het laatst. Een pittig dansbaar popliedje, waar ook volwassenen vrolijk van worden. Gijsbert Kamer

Schiedam

Gemeente wil Stedelijk Museum redden

Het gemeentebestuur van Schiedam is bereid het noodlijdende Stedelijk Museum Schiedam uit de brand te helpen. Het college van B en W stelt voor tussen 2015 en 2020 in totaal 1,24 miljoen euro extra subsidie aan het museum te geven, waardoor een faillissement wordt afgewend. De kunstinstelling kwam in november 2014 in de financiële problemen, waardoor het personeel en de huur aan de gemeente niet meer kon worden betaald. De gemeente verleende een noodlening van 450 duizend euro, waardoor het museum overeind bleef. Begin dit jaar kreeg het museum zijn jaarlijkse subsidie van de gemeente (2,2 miljoen euro), waardoor het weer geld had. De gemeenteraad moet de 'doorstart' nog goedkeuren die het college nu voorstelt.

Advertenties

SRC

Ontdek het mooiste van de **Méditerranée** v.a. 389

Spanje
cultuurvakanties | rondreizen | fly drives
→ 4-15 dagen v.a. **389**

Italië
cultuurvakanties | rondreizen | fly drives
→ 4-15 dagen v.a. **598**

Griekenland
cultuurvakanties | rondreizen
→ 8-15 dagen v.a. **598**

Prijs p.p. in 2-pk, excl. reserveringskosten en Calamiteitenfonds

SRC-reizen.nl
050 - 3 123 123

SRC laat je meer zien

jamie

Nu in de winkel!

Met GRATIS spaghettimaat*

*Alleen bij Brunca

Advertenties

Zondagse talkshow
zinzokers, praktische idealisten en bevlogen denkers

DE NIEUWE WERELD

Zondag 31 mei 11.30 uur NPO2

Colei van der Ven in gesprek met David Grossman, de Israëlische schrijver & vredesactivist.

www.ikonhuis.nl/denieuwewereld **IKONHUIS**

Theater Utrecht

"Een strakke griezelshow, die het bloed laat koken en nog lang door je hoofd spookt" - VOLKSKRANT ★★

"Onontkoombaar" - NRC ★★

Stad der blinden
Locatievoorstelling naar de roman van José Saramago

Reserveer kaarten via theaterutrecht.nl